

Samen beoordelen met één beoordelingsformulier

Kwaliteitsreeks opleidingsscholen
Praktijk In-Zicht

STEUNPUNT OPLEIDINGSSCHOLEN • PO-RAAD • VO-RAAD

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1. Waaron één beoordehngsprocedure?	6
2. De beoordehngsprocedure	6
3. Succesfactoren	8
4. Drie gouden tips	9

Inleiding

SAMEN professioneel opleiden

Dat is het motto van de Almeerse Academische Opleidingsschool, waarin vier opleidingsinstituten en acht vo-scholen participeren. In de praktijk betekent dit onder meer dat er wordt gewerkt met één opleidingsconcept, één opleidingscurriculum en een uniforme beoordelingsprocedure voor alle tweedegraads studenten.

Dit katern gaat in op de beoordelingsprocedure. Waarom is gekozen voor een uniforme aanpak? Hoe ziet de beoordelingsprocedure eruit? En wat zijn succesfactoren en aandachtspunten?

De tekst is geschreven op basis van een interview met Ria Rigter, projectleider van de AAOS en Fanny Rietveld, schoolopleider van De Meergronden in Almere.

De Almeerse Academische Opleidingsschool

- De Almeerse Academische Opleidingsschool (AAOS) bestaat uit acht vo-scholen en vier opleidingsinstituten en leidt jaarlijks zo'n 180 studenten op.
- De acht scholen vallen onder het bestuur van de Almeerse Scholengroep.
- De deelnemende opleidingen: Hogeschool van Amsterdam, Universiteit van Amsterdam, Hogeschool Windesheim, Hogeschool van Utrecht (Instituut Archimedes).

1. Waarom één beoordelingsprocedure?

Als er meerdere opleidingsinstituten in een opleidingsschool participeren, hebben scholen doorgaans te maken met verschillende opleidingscurricula en beoordelingsprocedures en met meerdere instituutsopleiders. Zo niet bij de AAOS. Op basis van een gezamenlijk geformuleerde visie, kiest de opleidingsschool voor één opleidingscurriculum en een uniforme beoordelingsprocedure voor alle tweedegraads opleidingen.

Een rijke leeromgeving

Samenwerken met meerdere partners – in dit geval acht scholen en vier opleidingsinstituten – is misschien wat ingewikkelder, maar heeft zeker meerwaarde. Het verrijkt de leeromgeving als studenten op de leerwerkplek studenten ontmoeten van andere lerarenopleidingen en studierichtingen. Ze kunnen leren van elkaar.

Eén curriculum, één beoordelingsprocedure

De partners van de AAOS hebben een gezamenlijke visie op opleiden geformuleerd. Op basis van deze gedeelde visie is er één opleidingscurriculum ontwikkeld voor alle opleidingen. Dit betekent ook dat de AAOS werkt met één uniforme beoordelingsprocedure voor alle tweedegraads opleidingen van de deelnemende hogescholen. Zo wordt voorkomen dat begeleiders op de werkvloer met allerlei verschillende beoordelingssystemen te maken hebben. Dat bespaart veel tijd.

Eén instituutsopleider per school

Dankzij de uniforme werkwijze is het niet nodig dat elk opleidingsinstituut voor elke school een instituutsopleider aanwijst. Er zouden op de scholen dan meerdere instituutsopleiders rondlopen, die het werkplekieren van studenten allemaal op

dezelfde manier beoordelen. Niet nodig en inefficiënt, zo is de redenering. Op elke school is er één instituutsopleider die alle studenten van alle opleidingen beoordeelt, dus ook de tweedegraads studenten van de andere opleidingsinstituten.

“Natuurlijk verandert er wel eens iets bij een lerarenopleiding dat invloed heeft op onze manier van werken. De HU heeft nu bijvoorbeeld een achtste competentie toegevoegd. Zulke zaken worden altijd in de stuurgroep besproken. Omdat we veel vertrouwen hebben in het concept, bewaken we het goed. Iets veranderen kan, maar we onderzoeken altijd eerst wat de meerwaarde is en of het ook waardevol is voor andere partijen. Pas als is bewezen dat de verandering een verbetering is, omarmen we het.”

Ria Rigter, projectleider AAOS

2. De beoordelingsprocedure

Het werkplekieren van tweedegraads studenten wordt halverwege en aan het eind van de stageperiode beoordeeld. Dit gebeurt volgens een procedure die uniform is voor alle studenten van alle opleidingsinstituten. We geven de beoordelingsprocedure in grote lijn weer. Bijlage 1 bevat de volledige procedure (zie www.steunpuntopleidingscholen.nl/samen-beoordelen).

Eén beoordelingsformulier

De opleidingsinstituten hebben gezamenlijk voor elk studiejaar een formulier ontwikkeld, dat op alle scholen wordt gebruikt voor de beoordeling van het werkplekieren van alle studenten van tweedegraads opleidingen. Dit beoordelingsformulier is

goedgekeurd door de examencommissies van de opleidingsinstituten. In bijlage 2 en 3 zijn de beoordelingsformulieren opgenomen van de tweedegraads opleidingen studiejaar 1 en 4. Bekijk alle bijlagen op www.steunpuntopleidingsscholen.nl/samen-beoordelen.

“Bij de ontwikkeling van het beoordelingsformulier waren de instituutopleiders van de hogescholen de kartrekkers. Zij zijn met een voorstel gekomen, dat is voorgelegd aan de examencommissies. De schoolopleiders hebben inhoudelijk geen invloed gehad op het formulier, maar hebben wel feedback gegeven op de werkzaamheid ervan.”

Fanny Rietveld, schoolopleider van De Meergronden

Voorbereiding beoordelingsgesprek

Elke student heeft op de school een leermeester en een werkmeester. De leermeester is een hbo-gecertificeerde coach, die de student begeleidt bij de ontwikkeling van algemene competenties. De werkmeester is een vakdocent, de directe begeleider van de student, die zich vooral richt op de ontwikkeling van vakkennis en -vaardigheden. Ter voorbereiding op het beoordelingsgesprek vullen de leermeester en de werkmeester samen het beoordelingsformulier in. Ze sturen dat op naar de instituutbegeleider.

De student bereidt zich voor op het beoordelingsgesprek door aan de hand van zijn portfolio een zelfbeoordeling uit te voeren. Hij vult daartoe een ontwikkelingsprofiel in, dat hij onderbouwt met bewijzen. De student stuurt zijn zelfbeoordeling naar zijn werk- en leermeester en naar de instituutopleider.

Beoordelingsgesprek

Bij het beoordelingsgesprek zijn in ieder geval de student, de instituutopleider en de leermeester aanwezig. Zo mogelijk is ook de werkmeester erbij. Zij voeren het gesprek aan de hand van het ingevulde beoordelingsformulier, de zelfevaluatie en het portfolio van de student en komen tot een gezamenlijke beoordeling. Komen zij niet tot overeenstemming, dan beslist de instituutopleider. Hij is eindverantwoordelijk voor de beoordeling.

De student moet een voldoende scoren op alle zeven competenties. Is dat niet het geval, dan stellen de instituutopleider, leermeester en student samen vast welke gevolgen dit heeft.

Studeert de student aan een andere hogeschool dan het instituut waaraan de instituutopleider is verbonden, dan zorgt de instituutopleider voor de overdracht van de beoordeling aan de betreffende hogeschool.

Dat er in korte tijd veel beoordelingsgesprekken (van een uur) moeten worden gehouden, levert nog wel eens organisatorische problemen op. Om de gesprekken wat meer te spreiden, voert de AAOS komend schooljaar een experiment uit waarin studenten, als zij dat willen, eerder kunnen worden beoordeeld.

“Dat studenten zelf bepalen wanneer zij er klaar voor zijn om beoordeeld te worden, past goed bij competentiegericht opleiden. Maar het heeft ook een risico: blijft de student na de beoordeling nog even actief op de leerwerkplek? Daarom gaan we hier eerst mee experimenteren.”

Fanny Rietveld, schoolopleider van De Meergronden

Tussentijdse beoordeling

Halverwege het leerwerkplektraject worden de studenten beoordeeld volgens dezelfde procedure en met hetzelfde formulier als bij de eindbeoordeling. Dit gesprek heeft echter niet voor alle opleidingsinstituten dezelfde status. In de opleidingen van de HU gaat het om een beoordeling (m.u.v. het 1e jaar) en wordt het eerste deel van het leerwerktraject verlengd als de tussentijdse beoordeling onvoldoende is. Bij de opleidingen van de HvA en Windesheim is dit een tussentijdse evaluatie, waarin de student (zo nodig) adviezen krijgt voor het tweede deel van zijn leerwerkplektraject.

3. Succesfactoren

Verschillende kenmerken van de werkwijze maken dat de beoordelingsprocedure goed werkt. Belangrijkste succesfactor is dat alle opleidingen werken met hetzelfde opleidingscurriculum.

Opleiden met één curriculum

De kracht van de aanpak is dat de opleidingsschool één curriculum heeft voor alle opleidingen. Doordat voor alle studenten hetzelfde curriculum wordt gevolgd, weten alle werkmeesters en leermeesters wat hen in het opleiden te doen staat. Ook maakt dit bovenschoolse professionalisering van werkplekbegeleiders mogelijk: alle scholen werken immers met hetzelfde begeleidings- en beoordelingsstelsel.

Dezelfde taal en dezelfde manieren

De gedeelde visie en de uniformiteit van het curriculum en van de beoordeling leiden ertoe dat schoolopleiders, werk-, leermeester en instituutsoopleiders in toenemende mate dezelfde taal spreken en dezelfde manieren hebben. Dat is met name belangrijk, omdat er in de AAOS verschillende opleidingsinstituten participeren. Het bevordert de samenwerking en afstemming en voorkomt misverstanden en communicatieproblemen. Ook kunnen studenten hierdoor makkelijker rouleren over de verschillende scholen.

Bovenschools professionaliseren

Het is een vereiste dat elke leermeester de opleiding (hbo) tot coach heeft gevolgd. Daarnaast organiseert de AAOS elk jaar een bovenschoolse professionalisering voor leermeesters over verschillende onderwerpen. In de laatste scholing stond de beoordeling centraal: hoe vul je het formulier in? Waar let je op? Hoe geef je feedback? Deze professionalisering wordt verzorgd door instituuts- en

schoolopleiders van de AAOS. Ook dit draagt eraan bij dat mensen zich dezelfde taal en manieren eigen maken.

In ontwikkeling blijven

De AAOS is gericht op kwaliteitsverbetering en ontwikkeling. Instituuts- en schoolopleiders komen tien keer per jaar bijeen in het zogenoemde Schoolopleidersoverleg Almere (SOPA). Daar wordt geëvalueerd en wordt vastgesteld wat beter kan. Dit gebeurt op basis van de ervaringen en op basis van een jaarlijkse enquête. Doel is dat de kwaliteit van de opleiding van studenten steeds weer verbetert.

“Een voorbeeld van een ontwikkeling is de verantwoordelijkheid en de rol van de schoolopleider. Dat is momenteel onderwerp van gesprek. Nu is de instituutsopleider verantwoordelijk voor de beoordeling, maar zou het niet mooi zijn als de schoolopleider die verantwoordelijkheid ook kan krijgen? We zijn dat aan het verkennen. Dat is niet eenvoudig, omdat de lerarenopleidingen natuurlijk aan formele eisen moeten voldoen.”

Ria Rigter, projectleider AAOS

4. Drie gouden tips

- Begin met het formuleren van een gezamenlijk visie die door alle betrokken opleidingsinstituten en scholen wordt onderschreven.
- Zorg ervoor dat je aan tafel zit met de verantwoordelijke portefeuillehouders van de lerarenopleidingen. Zij moeten eigenaar zijn van de aanpak.
- Zorg ervoor dat je goed op de hoogte bent van de eisen die de examencommissies van de opleidingen stellen. De beoordelingsprocedure moet daaraan voldoen.

“Een mooi resultaat van onze aanpak is dat veel studenten na het afstuderen op een van de AAOS-scholen aan het werk gaan. Ze zijn tijdens de opleiding allemaal langs dezelfde meetlat gelegd en die eisen gelden ook als ze binnen de opleidingsschool als leraar aan het werk zijn. Het is in feite een doorlopende leerlijn.”

Ria Rigter, projectleider AAOS

Voor al uw vragen en meer informatie

Steunpunt Opleidingsscholen ondersteunt (academische) opleidingsscholen – als samenwerkingsverband van schoolbesturen, scholen en lerarenopleidingen – bij het versterken van onderlinge samenwerking en kennisuitwisseling. Een steunpunt van, voor en door opleidingsscholen dat bijdraagt aan de professionalisering van leraren, de ontwikkeling van scholen en het versterken van schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs.

Voor vragen en meer informatie over Steunpunt Opleidingsscholen kunt u terecht bij:

PO-Raad

Projectleiders: Gea Spaans

steunpuntopleidingsscholen@poraad.nl • 030 – 31 00 933

VO-raad

Projectleider: Nienke Wirtz

steunpuntopleidingsscholen@vo-raad.nl • 030 – 232 48 00

Steunpunt
Opleidingsscholen

VO^{RAAD}

PO^{RAAD}

Auteur: Tekstbureau Elise Schouten
Vormgeving: Bas van der Horst, BUREAUBAS
Fotografie: Ewouter.com
Druk: Drukproef, Krimpen a/d IJssel

De katernen Praktijk In-Zicht bevatten een illustratie van de praktijk van een opleidingsschool. Dit kan een voorbeeld, een aanpak of uitwerking zijn.

januari 2017